

Sigurð Poulsen, landsbankastjóri:

Vandi fyri stórum trýsti á búskapin

– Fleiri avgjöld og meira skattur kunnu steðga einum galoperandi hákonjunktur, sigur landsbankastjórin í sambandi við ársfrágreiðingina hjá Landsbankanum

GEKARIS DJURHUUS
MAGNUSSEN

Sambært frágreiðing landsbankastjórans hava vit havt ein munandi búskaparvækstur seinasta árið. Kann vera, at vøksturin ikki er so stinnur, og ilt er at siga, hvussu leingi hann kemur at vara. Men ein avgerandi trupulleiki sær út til at vera, at fløgurnar eru rættiliga avmarkaðar.

– Bara vit hava ein part av teirri framgongd, vit høvdu í 1996, so mugu vit rokna við, at privat virki fara at gera flögur. Vit vita bara ikki nær hesar flögur verða gjørdar, sigur Sigurð Poulsen, landsbankastjóri.

Hann vísir á, at í lótni eru fløgurnar bara 9 prosent av bruttótjóðarúrtøkuni, og tað er rættiliga lítið. Hann metir, at vit hava brúk fyri at gera flögur, ið svara til umleið 20 prosent av bruttótjóðarúrtøkuni.

– Men útrokningar vísa, at tað bara er pláss fyri 15 prosentum. Tað merkir, at vit eru í vanda fyri at koma inn í ein galoperandi hákonjunktur. Tað kann aftur føra við sær, at stýringin, sum hevur verið á búskaparökum, fer fyri skeyti, tí tað kemur so nógv trýst á búskapin, sigur Sigurð Poulsen.

sen.

Tálma vøksturin

Einasti møguleiki at avmarka einum ógvusligum hákonjunktur, er at tálma vøkstrinum. Sigurð Poulsen sigur, at nógv amboð eru ikki til taks at tálma við, men tað ber til at brúka skattir og avgjöld.

– Tú mást eisini vera sera varin við at økja almennu nýtsluna, sigur landsbankastjórin.

Sigurð Poulsen mælir til at hækka nøkur avgjöld, og samstundis eiga vit at skunda okkum at minka almennu skuldina.

– Eg dugi væl at skilja, at illa ber til at brúka inntøskattin, men vit kunnu hækka onkur avgjöld, av illum meirvirðisgjaldið og onkur onnur serlig avgjöld, heldur Sigurð Poulsen.

Ógvusligi vøksturin, og samstundis vandin fyri einum galoperandi hákonjunktur, var eisini ein orsök til, at landsbankastjórin var ivasamur, tá skattalætti varð latin beint fyri ársfrágreiðingina.

Ognirnar slítast niður

Sigurð Poulsen vísir á, at fáa vit ein ógvusligan hákonjunktur, har pláss í mesta lagi verður at gera flögur, ið svara til 15 prosent av

bruttótjóðarúrtøkuni, er vandi fyri ognunum í samfelagnum (kapitalapparatinum).

Eitt er at ognir og framleiðslutólini í fiskivinnuni verða niðurslitin, t.d. skip, virkir og amboðini inni á ymsu virkjunum. Men vandi er eisini fyri, at onnur ogn verður niðurslitin.

– Um vit ímynda okkum eini hús, ið treingja til ábøtur, men har ongur ábøtur kortini verða gjørdar. So kann endin vera, at húsini fara at leka í eyri og seyri. Somuleiðis er tað við t.d. bilum, sigur Sigurð Poulsen.

Hann legur dent á, at vit í dag hava brúk fyri, at fløgurnar økjast, tí vit slita framleiðslutólini rættiliga nógv. Men hann vísir samstundis á, at verður lætt um nú, so seta vit bara meira ferð á, og gera okkum veikari, um so er, at fløgurnar fara í gongd.

– Vit hava brúk fyri flögum í ávisari stødd fyri at halda ognirnar við líka, sigur Sigurð Poulsen.

Uttanlandsskuldin nógv minkað

Í búskaparfrágreiðingini hjá Landsbankanum sæst, at vit hava havt gjaldsjavaavlop síðani 1991. Tó var onki

avlop á gjaldsjavaavlopum í 1992. Tað árið javnvigaði gjaldsjavaavlop.

Landsbankin roknar við einum gjaldsjavaavlopi upp á 730 milliónir krónur fyri 1996. Tað merkir, at netto uttanlandsskuldin minkar samsvarandi.

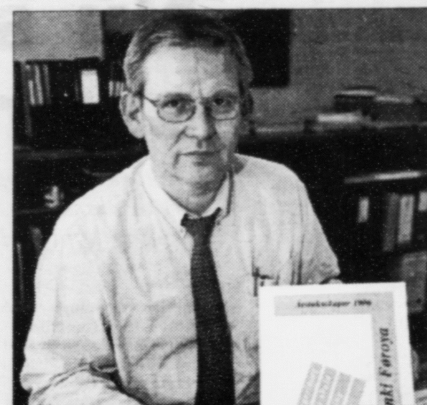
Gjaldsjavaavlop er munurin millum útflutning og innflutning, munurin millum rentur, goldnar til útlendið, og rentuinntøkur úr útlandið. Ríkisstuðulin verður eisini roknaður sum inntøka á gjaldsjavaavlopum. Og gjaldsjavaavlop fevnir bæði um privat og almennan handil.

Við ársenda í 1996 var uttanlandsskuldin 3,7 milliarðir krónur. Tá hon var upp á tað mesta, var hon 8,5 milliarðir krónur.

Minkingin sæst eisini aftur á rentupostinum á gjaldsjavaavlopum. Netto rentuútreiðslurnar á gjaldsjavaavlopum eru farnar úr góðum 900 milliónum krónum niður í umleið 350 milliónir krónur.

Sigurð Poulsen vísir á tað løgna í, at stóðuni, vit eru í í dag, vóru vit eisini í árin 1970 til 1974.

– Tað vísir seg, at tá vit fáa figgarligar trupulleikar, tá fáa vit yvirskot á gjaldsjavaavlop. Tað hendir eitt

Landsbankin

Landsbanki Føroya er stovnaður við lögtingslóg nr. 57 frá 29. september 1978. Sambært hesi lögtingslóg hevur bankin sum uppgávu at røkja samfelagslig áhugamál og virka fyri trygging friggjarviðurskiptum í Føroyum. Hann skal eisini tryggja, at útbýggingin í samfelagnum verður jøvn.

Umsjónarráð, nevnd og stjórn leiða bankan. 11 limir eru í umsjónarráðnum, og ráðið velur trýggjar limir í nevndina.

Landsbankin er banka-

samband landskassans. Bankin kann taka ímóti innskotum og veita landskassanum, føroyskum bankum og landsstovnum lán eins og taka ímóti innskoti frá figgjarstovnum uttanfyri Føroyar, danska Tjódbankanum og statssligum stovnum.

Bankin skal eisini syrgja fyri, at landskassin og samlagið sum heild hava neyðugt gjaldføri.

Í lótni starvast í alt sjei fólk í Landsbankanum.

Stjóri í Landsbanki Føroya er Sigurð Poulsen.

ella annað mentalt, sum ger at vit ikki tora at brúka pengar, sigur Sigurð Poulsen.

Hann vísir á, at vit hava lyndi at „yvirdriva“. Í góðum tíðum satsa vit nógvan pening upp á flögur, og í ringum tíðum gerast fólk bangin fyri at brúka pening.

– Bæði privatfólk, virkir og myndugleikar gevast at brúka pening í ringum tíðum, sigur landsbankastjórin.

Tað at fólk, virkir og myndugleikar í trøngu tíðum seinnu árin nærum heilt eru hildin uppá at brúka pening, heldur landsbankastjórin vera høvuðsorsøkina til, at uttanlandsskuldin er minkað so nógv.

– Styrkin hjá føroyingum er, at vit hava góðan vilja at koma burtur úr kreppum, men ein verkileiki er, at vit styrkja positivu rákini, sigur Sigurð Poulsen.

Hann hugsar her um, at vit í góðum tíðum gera fleiri og størri flögur enn gott er.

Minni arbeiðsloysi

Sambært búskaparfrágreiðingini hjá Landsbankanum

er arbeiðsloysið minkað úr 19 prosentum av arbeiðsstyrkini í 1993 niður í 10 prosent av arbeiðsstyrkini í 1996.

Í hesum útrokningum verður tikið við, at fólkatalið er minkað úr 47.400 niður í 43.400. Men roknað verður eisini við produktivitetsvøkstrinum.

– Búskaparligi vøksturin og minkingin í fólkatalinum gera, at arbeiðsloysið minkar, meðan produktivitetsvøksturin virkar øvuga vegin, sigur Sigurð Poulsen.

Oljuvinnan vísir longu ávis úrslit

Sigurð Poulsen vísir á, at í metingum Landsbankans eru møgulig positiv útlit innan oljuvinnuna ikki tikin við. Víst verður kortini á, at ávis úrslit longu nú eru at siggja í sambandi við tær forkanningar, gjørdar eru í sambandi við oljuvinnuna.

– Tað siggja vit millum annað í gistingunum á føroysku gistingarhúsum, sigur Sigurð Poulsen.

Landsbankans úrslit í rakstrarrokskapinum fyri 1996 var 14,9 milliónir krónur í yvirskoti. Figgarstøða bankans er 996,6 milliónir krónur.

Landsbankaleiðslan skýtur upp at byta úrslitið soleiðis.

Í tiltaksgrunn verða settar 2,99 milliónir krónur, í trygdargrunn verða settar 5,99 milliónir krónur, 967 tusund krónur verða settar í kursmunargrunn, niðurskriving av ábyrgdarskjali verða gjørdar fyri 2,51 milliónir krónur, og landskassans partur verður 2,51 milliónir krónur.

Sigurð Poulsen, landsbankastjóri, avmyndaður uttanfyri Landsbankan. Landsbankastjórin heldur vanda vera fyri, at vit fáa ein galoperandi hákonjunktur komandi tíðina, um vit ikki tálma búskaparvøkstrinum

Mynd: Jens Kristian Vang

